

Olsztyn, 24 lipca 2025 r.

PS-VI.431.2.9.2025.KS

Szanowny Pan

Zbigniew Piestrzyński

Dyrektor

Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie

ul. Smętka 5

11-500 Giżycko

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Kontrolę przeprowadzono w Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Giżycku, ul. Smętka 5, 11-500 Giżycko. W okresie objętym kontrolą oraz w okresie prowadzenia kontroli Jednostką kierował pan Zbigniew Piestrzyński, który stanowisko Dyrektora Jednostki objął z dniem 01 lipca 1999 r.

Kontrolę przeprowadził zespół pracowników Wydziału Polityki Społecznej Warmińsko-Mazurskiego Urzędu Wojewódzkiego w Olsztynie, w składzie:

Katarzyna Henryka Stefanowska – główny specjalista, kierująca zespołem kontrolerów, legitymacja służbowa nr 32/2016, wydana przez Wojewodę Warmińsko-Mazurskiego,

Agnieszka Brzozowska – główny specjalista, legitymacja służbowa nr 30/2016, wydana przez Wojewodę Warmińsko-Mazurskiego,

na podstawie pisemnego, imiennego upoważnienia do kontroli nr WK-I.0030.579.2025 z 25 czerwca 2025 r., wydanego przez Wojewodę Warmińsko-Mazurskiego.

Termin kontroli: Kontrolę rozpoczęto w dniu 30 czerwca 2025 r. i zakończono w dniu 03 lipca 2025 r. Kontrola została odnotowana w książce kontroli Jednostki kontrolowanej pod pozycją nr 2 w 2025 r.

Zakres kontroli:

- przedmiot kontroli: Realizacja zadań powiatu w zakresie usamodzielnienia wychowanków pieczy zastępczej;
- okres objęty kontrolą: od 1 stycznia 2024 r. do dnia zakończenia czynności kontrolnych.

Kontrolę przeprowadzono na podstawie art. 186 ust. 1 pkt 3 oraz art. 197b ust. 1 i 2 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz.U. z 2025 poz. 49) – dalej jako ustawa wrispz, w związku z zapisami art. 180 pkt. 3, art. 182 ust. 1 oraz art. 140-153 ustawy wrispz, oraz zapisami ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (t.j. Dz.U. 2024 r. poz. 572.).

Na podstawie ustaleń kontroli działalność Jednostki kontrolowanej w zakresie objętym kontrolą ocenia się **pozytywnie**.

USTALENIA KONTROLI

W treści ustaleń zawartych w wystąpieniu pokontrolnym użyto następujących skrótów:

- 1) PCPR/ Centrum/ Jednostka – co oznacza: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Giżycku,

- 2) Dyrektor – co oznacza: Dyrektora Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Giżycku, pana Zbigniewa Piestrzyńskiego,
- 3) Zastępca Dyrektora - co oznacza: Zastępcę Dyrektora Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Giżycku, panią Małgorzatę Kulik,
- 4) Regulamin – co oznacza: Regulamin Organizacyjny Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Giżycku,
- 5) Powiat – co oznacza: Powiat Giżycki,
- 6) Wykaz / Wykaz osób – co oznacza: Wykaz osób będących w procesie usamodzielnienia w badanym okresie, sporządzony przez kontrolowaną Jednostkę,
- 7) Zespół - co oznacza: Zespół ds. Pieczy Zastępczej, utworzony w PCPR w Giżycku,
- 8) osoba usamodzielniania / wychowanek – co oznacza: osobę opuszczającą po osiągnięciu pełnoletności rodzinę zastępczą, rodzinny dom dziecka bądź placówkę opiekuńczo-wychowawczą, o której mowa w art. 140 ustawy wripsz,
- 9) IPU / program - co oznacza: indywidualny program usamodzielnienia, o którym mowa w art. 145 ustawy wripsz,
- 10) opiekun - co oznacza: opiekuna usamodzielnienia, o którym mowa w art. 145 ust. 2 i 3 ustawy wripsz,
- 11) koordynator - co oznacza: koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej, o którym mowa w art. 77 ustawy wripsz,
- 12) pcpr - co oznacza: powiatowe centrum pomocy rodzinie powiatu właściwego do ponoszenia wydatków na finansowanie pomocy na kontynuowanie nauki i usamodzielnienie.

Ustaień kontroli dokonano w oparciu o analizę prowadzonej w Placówce dokumentacji (w tym dokumentów powstałych przed 1 stycznia 2024 r., a mających wpływ na działalność Jednostki w zakresie objętym kontrolą) oraz informacje i wyjaśnienia przekazane przez panią Małgorzatę Kulik – Zastępcę Dyrektora PCPR, w obecności której została ona przeprowadzona.

1. Dokumenty organizacyjne kontrolowanej Jednostki i organizacja pracy w zakresie realizacji zadań związanych z usamodzielnianiem wychowanków pieczy zastępczej

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Giżycku, wyznaczone przez Starostę Giżyckiego na organizatora rodzinnej pieczy zastępczej w Powiecie Giżyckim, w okresie objętym kontrolą działało m.in. na podstawie *Regulaminu Organizacyjnego Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Giżycku*, przyjętego Uchwałą Nr 125/2011 Zarządu Powiatu w Giżycku z dnia 21 listopada 2011 r., wraz ze zmianami wprowadzonymi: Uchwałą Nr 110.2015 Zarządu Powiatu w Giżycku z dnia 14 września 2015 r., Uchwałą Nr 138.2015 Zarządu Powiatu w Giżycku z dnia 26 listopada 2015 r., Uchwałą Nr 232.2020 Zarządu Powiatu w Giżycku z dnia 28 lipca 2020 r. /**akta kontroli str. 1-29/**.

Analiza Regulaminu wykazała, że w Załączniku nr 1 wykazano jednostki nadzorowane przez PCPR, w tym *Placówkę Rodzinną w Zelkach*, która zakończyła swoją działalność w 2017 r. Kontrolujący udzielając bieżącego instruktażu wskazali na zasadność usunięcia tej jednostki z katalogu placówek podlegających nadzorowi Centrum, przy najbliższej zmianie Regulaminu.

Z zapisów Regulaminu wynika, że w strukturze organizacyjnej PCPR wyodrębniono Zespół ds. Pieczy Zastępczej. Do zadań Zespołu należy m.in.:

- organizowanie wsparcia osobom usamodzielnianym, opuszczającym rodziny zastępcze, rodzinne domy dziecka oraz placówki opiekuńczo-wychowawcze i regionalne placówki opiekuńczo-terapeutyczne, przez wspieranie procesu usamodzielnienia,

- ustalanie wysokości świadczeń związanych z pieczą zastępczą, w tym dotyczących usamodzielnień. Zastępca Dyrektora poinformował, że w Centrum realizacją tych zadań, w okresie objętym kontrolą zajmowały się łącznie 3 osoby, tj.:
- Zastępca Dyrektora, zatrudniony jednocześnie na stanowisku pracownika socjalnego,
- inspektor, który zastępował Zastępcę Dyrektora, podczas jego nieobecności,
- pedagog **/akta kontroli str. 30-31/**.

W PCPR nie wprowadzono wewnętrznych zarządzeń, regulujących kwestię usamodzielnień wychowanków pieczy zastępczej. Zastępca Dyrektora poinformował, że w Jednostce przyjęto do ewentualnego wykorzystania następujące wzory dokumentów:

- Indywidualny program usamodzielnienia,
- oświadczenie osoby ubiegającej się o pomoc o tym, iż została poinformowana w jakich sytuacjach Centrum może jej odmówić pomocy finansowej na kontynuowanie nauki, usamodzielnienie i zagospodarowanie oraz kiedy wskazana pomoc jej nie przysługuje oraz oświadczenie o aktualnej sytuacji życiowej,
- Monitoring/ aktualizacja/ ocena programu usamodzielnienia – obejmujący informacje o aktualnej sytuacji osoby usamodzielnianej, w tym dotyczące: nauki, stanu zdrowia, kontaktów z rodziną i grupą rówieśniczą, sytuacji mieszkaniowej, a także weryfikację realizacji IPU **/akta kontroli str. 32-45/**.

2. Usamodzielnienia wychowanków pieczy zastępczej w Powiecie Giżyckim w badanym okresie

Z Wykazu osób, stanowiącego **akta kontroli str. 46-49** wynika, że w badanym okresie, w procesie usamodzielnienia były łącznie 34 osoby, w tym 9, które osiedliły się na terenie Powiatu. Spośród osób usamodzielnianych:

- 16 - opuściło rodziny zastępcze spokrewnione,
- 4 - opuściły rodziny zastępcze niezawodowe,
- 3 - opuściły rodziny zastępcze zawodowe,
- 2 - opuściły rodzinne domy dziecka,
- 9 - opuściło placówki opiekuńczo-wychowawcze.

Na podstawie danych zawartych w Wykazie osób ustalono, że w badanym okresie, Centrum udzieliło wychowankom następującej pomocy:

- 18 osobom - na kontynuowanie nauki,
- 13 wychowankom - na usamodzielnienie,
- 18 osobom - na zagospodarowanie (w tym 8 osobom, które osiedliły się na terenie Powiatu).

Z przedłożonego Wykazu osób wynika, że w badanym okresie, wychowankom nie udzielano pomocy prawnej i psychologicznej, a także pomocy w uzyskaniu zatrudnienia oraz odpowiednich warunków mieszkaniowych **/akta kontroli str. 46-49/**.

Na podstawie informacji Zastępcy Dyrektora oraz analizy przedłożonej dokumentacji ustalono, że wsparcia usamodzielnianym wychowankom rodzinnych form pieczy zastępczej udzielają koordynatorzy **/akta kontroli str. 30/**.

Wybrani przez wychowanków opiekunowie usamodzielnienia to:

- w 20 przypadkach osoby tworzące rodzinę zastępczą,
- w 2 przypadkach rodzeństwo,
- w 2 przypadkach pracownik PCPR,
- w 2 przypadku pracownik placówki opiekuńczo-wychowawczej,

- w 8 przypadkach inne osoba (babcia – 2 przypadki, matka partnerki/a – 2 przypadki, partnerka, pracownik młodzieżowego ośrodka wychowawczego, ciotka i ojczym) **/akta kontroli str. 46-49/**.
- Ponadto ustalono, że 6 osób (w tym 3, których dokumentację badano - poz. nr 1, 3 i 20 z Wykazu osób), dokonały zmiany opiekuna usamodzielnienia, tj.:
- z matki na babcię (poz. nr 1 w Wykazie osób),
 - z matki na ojczyma (poz. nr 3 w Wykazie),
 - z jednego pracownika na drugiego pracownika placówki opiekuńczo-wychowawczej, a następnie na partnerkę (poz. nr 4 w Wykazie osób),
 - z osoby tworzącej rodzinę zastępczą na matkę partnerki (poz. nr 11 w Wykazie osób),
 - z osoby tworzącej rodzinę zastępczą na siostrę, a następnie na matkę partnera (poz. nr 20 w Wykazie osób),
 - z osoby tworzącej rodzinę zastępczą na siostrę (poz. nr 23 w Wykazie osób) **/akta kontroli str. 46-49/**.

Zastępca Dyrektora, zapytany w jaki sposób wychowankowie informowani są o tym jak wygląda proces usamodzielnienia, odpowiedział, że informacje na temat przebiegu procesu usamodzielnienia przekazywane są wychowankom podczas ich pierwszego kontaktu z pracownikiem PCPR, co nie jest dokumentowane. Poinformował, że „(...) *W przypadku, gdy [osoba usamodzielniana] po opuszczeniu pieczy nie zgłasza się do PCPR w celu pozyskania świadczeń, zawiadamiana jest pisemnie. Do usamodzielnienia [wychowanków] przygotowują odpowiednio placówki opiekuńczo-wychowawcze i rodziny zastępcze oraz RDD (...) wychowankowie informowani są przez wychowawców i opiekunów zastępczych o przysługujących im świadczeniach oraz niezbędnych dokumentach. Ponadto koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej informują wychowanków o powyższym*” **/akta kontroli str. 60-62/**.

Kontrolującym przedłożono dokumentację potwierdzającą, że osobom usamodzielnianym, które przebywały w rodzinnej pieczy zastępczej, koordynatorzy udzielali informacji na temat procesu usamodzielnienia, w tym o przysługujących im formach pomocy.

W opinii zespołu inspektorów, informacje w powyższym zakresie należałoby także przekazywać wychowankom placówek opiekuńczo-wychowawczych. Dobrą praktyką byłoby np. opracowanie broszur/informatorów dla osób z pieczy zastępczej (zarówno instytucjonalnej jak i rodzinnej), rozpoczynających proces usamodzielnienia, które zawierałyby podstawowe informacje na temat procesu usamodzielnienia, jego kolejnych etapów oraz przysługujących form pomocy i wsparcia. W powyższym zakresie Zastępcy Dyrektora udzielono bieżącego instruktażu. W trakcie kontroli przygotowano i przedłożono zespołowi inspektorów informacje o procesie usamodzielnienia, które Jednostka planuje zawrzeć w broszurze, do których nie wniesiono uwag.

Z informacji Zastępcy Dyrektora Centrum wynika, że w 2024 r. Powiat wydatkował na pomoc usamodzielniającym się wychowankom pieczy zastępczej łącznie 187 131,97 zł. Natomiast na 2025 r., na usamodzielnienie zaplanowano środki w łącznej kwocie 171 247,25 zł **/akta kontroli str. 50-51/**. Zastępca Dyrektora Jednostki poinformował ponadto, że Powiat przyznaje świadczenia dla osób usamodzielnianych w wysokościach określonych w ustawie wrispz **/akta kontroli str. 30/**.

3. Realizacja zadań w zakresie usamodzielniania wychowanków pieczy zastępczej i formy udzielonego wsparcia

Oceny wykonania przez kontrolowaną Jednostkę zadań w zakresie usamodzielniania wychowanków pieczy zastępczej dokonano w oparciu o analizę dokumentacji 8 osób (poz. nr 1, 2, 3, 5, 6, 18, 20 i 26 z Wykazu osób), które w okresie objętym kontrolą pozostawały w procesie usamodzielnienia.

a) wskazanie opiekuna usamodzielnienia

Zgodnie z art. 145 ust. 2 ustawy wrispz, osoba usamodzielniana co najmniej rok przed osiągnięciem przez nią pełnoletności wskazuje osobę, która podejmuje się pełnienia funkcji opiekuna usamodzielnienia.

Stwierdzono, że wszyscy wychowankowie, których dokumentację badano, terminowo wyznaczyli opiekuna usamodzielnienia, uzyskując jego pisemną zgodę.

Niemniej 1 osoba usamodzielniana (poz. nr 5 z Wykazu), po rezygnacji opiekuna usamodzielnienia (pracownika młodzieżowego ośrodka wychowawczego) z pełnienia tej funkcji, nie wskazała kolejnej osoby, która podjęłaby się jej pełnienia.

Zastępca Dyrektora zapytany jakie działania podjęto PCPR, w ramach obowiązku wynikającego z art. 180 pkt 3 ustawy wrispz, dotyczącego wspierania procesu usamodzielnienia, polegającego na organizowaniu wsparcia osobom usamodzielnianym, opuszczającym rodziny zastępcze, rodzinne domy dziecka oraz placówki opiekuńczo-wychowawcze i regionalne placówki opiekuńczo-terapeutyczne, mające na celu wyznaczenie przez osobę, o której mowa powyżej, opiekuna, poinformował, że „(...) *w momencie prośby pracownika MOW o zwolnienie z funkcji opiekuna /pismo MOW z dn. 20.03.2024 r./ nie było możliwości kontaktu z wychowanką w celu ustalenia nowego opiekuna (...)*”, ponieważ przebywała ona na ucieczce i była poszukiwana przez Policję **/akta kontroli str. 52-53/**. Informacje przekazane przez Zastępcę Dyrektora znalazły odzwierciedlenie w przedłożonej dokumentacji. Wskazać należy, że wychowanka nie otrzymała świadczeń przewidzianych dla osób opuszczających, po osiągnięciu pełnoletności pieczę zastępczą, o których mowa w art. 140 ust. 1 ustawy wrispz, o czym mowa w dalszej części wystąpienia.

Ustalono, że opiekunowie usamodzielnienia spełniali warunki określone w 145 ust. 3 ustawy wrispz oraz posiadali akceptację kierownika pcpr.

b) opracowanie indywidualnego programu usamodzielnienia (IPU)

Osoby usamodzielniane, których dokumentację analizowano, za wyjątkiem 1 wychowanki (poz. nr 5 z Wykazu) posiadały Indywidualny Program Usamodzielnienia **/akta kontroli str. 54-108/**.

Programy te były opracowywane przez osobę usamodzielnianą wspólnie z opiekunem usamodzielnienia, co najmniej na miesiąc przed osiągnięciem przez tę osobę pełnoletności.

W związku z nieopracowaniem IPU przez wychowankę pod poz. nr 5 z Wykazu osób, zespół inspektorów zapytał Zastępcę Dyrektora, jakie działania, ukierunkowane na sporządzenie przez tą osobę IPU, podjęło Centrum, w ramach obowiązku, dotyczącego wspierania procesu usamodzielnienia, wynikającego z art. 180 pkt 3 ustawy wrispz.

Zastępca Dyrektora w pisemnej odpowiedzi wskazał, że „(...) *W przypadku [tu dane wychowanki] przebywała ona na ucieczkach, była poszukiwana przez Policję, nie było znane jej miejsce pobytu. (...) Gdyby [tu dane wychowanki] została zatrzymana przez Policję i dowieziona do MOW [młodzieżowy ośrodek wychowawczy], prawdopodobnie program zostałby sporządzony*” **/akta kontroli str. 52-53/**. Informacje przekazane przez Zastępcę Dyrektora znalazły odzwierciedlenie w badanej dokumentacji wychowanki.

Ustalono, że w IPU 7 wychowanków (poz. nr 1, 2, 3, 6, 18, 20 i 26 z Wykazu osób) dokonano zmian w związku ze zmianą ich sytuacji życiowej. Zmiany te, stosownie do art. 145 ust 6 ustawy wrispz, poczyniono wspólnie z opiekunem.

Zarówno programy jak i ich zmiany zatwierdzone były przez Dyrektora albo Zastępcę Dyrektora lub kierownika pcpr **/akta kontroli str. 54-108/**.

Kontrolujący ustalili, iż w IPU osoby usamodzielnianej pod poz. nr 20 z Wykazu, nie dokonano modyfikacji w związku ze zmianą jej sytuacji życiowej we wrześniu 2024 r., dotyczącą zmiany miejsca zamieszkania oraz podjęcia nauki w szkole policealnej **/akta kontroli str. 87-101, 109/**.

Zastępca Dyrektora zapytany o przyczynę tego stanu rzeczy odpowiedział, iż „*Podczas rozmowy telefonicznej [tu dane wychowanki] poinformowała o wyjeździe z Giżycka do [tu nazwa miejscowości], jednak przekazała, iż nie planuje się tam osiedlić, jedynie pozostać przez krótki czas. Nie miała sprecyzowanych planów dotyczących dokładnego miejsca podjęcia nauki i pomimo rozpoczęcia jej w [tu nazwa miejscowości] miała kontynuować ją w Giżycku. Na moment wyjazdu nie miała sprecyzowanych planów, co do miejsca osiedlenia. Plany swoje dopiero sprecyzowała w marcu 2025 r. i wówczas zostały wprowadzone zmiany do Indywidualnego Programu Usamodzielnienia, zaakceptowane przez opiekuna usamodzielnienia i Dyrektora PCPR*” **/akta kontroli str. 110-111/**.

Biorąc pod uwagę fakt, że wychowanka dokonała zmian w IPU w marcu 2025 r. zespół inspektorów przyjął wyjaśnienia Zastępcy Dyrektora. Niemniej, w bieżącym instruktażu wskazał na zasadność niezwłocznego modyfikowania programu w przypadku zmiany sytuacji życiowej osoby usamodzielnianej.

Analiza IPU wychowanków, którzy w trakcie procesu usamodzielnienia dokonali zmiany opiekunów (poz. nr 1, 3 i 20 z Wykazu osób) wykazała, że dokumenty te zawierały podpisy pierwotnie wskazanych opiekunów, którzy brali udział w ich opracowaniu **/akta kontroli str. 64-54-60, 70-77, 87-102/**. Biorąc pod uwagę zadania, jakie na opiekuna usamodzielnienia nakładają przepisy ustawy wrispz, w opinii kontrolujących, w przypadku jego zmiany, zasadne jest zapoznanie nowego opiekuna z IPU i udokumentowanie tego faktu w formie podpisu na dokumencie. Działanie takie może mieć znaczący wpływ na skuteczność procesu usamodzielnienia. W powyższym zakresie Zastępcy Dyrektora udzielono bieżącego instruktażu.

Z informacji Zastępcy Dyrektora wynika, że w okresie objętym kontrolą nie było przypadku odmowy zatwierdzenia indywidualnego programu usamodzielnienia **/akta kontroli str. 30/**.

Analiza programów wykazała, iż zgodnie z art. 145 ust. 1 ustawy wrispz, określały one:

- zakres współdziałania osoby usamodzielnianej z opiekunem usamodzielnienia,
- sposób uzyskania przez osobę usamodzielnianą wykształcenia lub kwalifikacji zawodowych, pomocy w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych oraz w podjęciu przez osobę usamodzielnianą zatrudnienia.

Z informacji Zastępcy Dyrektora wynika, iż w okresie podlegającym kontroli, żadna z osób usamodzielnianych nie przerwała procesu usamodzielnienia **/akta kontroli str. 30/**.

Ustalono, że PCPR po powzięciu informacji o osiedleniu się osoby usamodzielnianej (poz. nr 18 z Wykazu) na terenie innego powiatu, niezwłocznie przekazało do właściwego powiatu kopię IPU oraz informacje o opiece usamodzielnienia, co było zgodne z art. 145 ust. 5 ustawy wrispz **/akta kontroli str. 112/**.

Ustalono, iż w kontrolowanej Jednostce monitorowano realizację IPU, aktualizowano informacje o sytuacji życiowej osoby usamodzielnianej oraz dokonywano oceny końcowej procesu usamodzielnienia, co dokumentowano w formularzu pn. „*Monitoring/ Aktualizacja/ Ocena programu usamodzielnienia*”, który zawierał, m.in.: dane osoby usamodzielnianej oraz informacje o:

- kontynuowaniu nauki i pracy zawodowej,
- stanie zdrowia,
- sytuacji rodzinnej,
- sytuacji mieszkaniowej,
- realizacji postanowień zawartych w IPU **/akta kontroli str. 113/**.

W trakcie kontroli zapytano Zastępcę Dyrektora, kiedy w Jednostce osoby usamodzielniane, wraz z opiekunem i Dyrektorem dokonują oceny końcowej procesu usamodzielnienia, o której mowa w art. 145 ust. 7 ustawy wrispz. Z pisemnej informacji, stanowiącej akta **kontroli str. 114-115** wynika, że: „*Ocena końcowa programu usamodzielnienia dokonywana jest po zakończeniu realizacji programu, zgłoszeniu przez wychowanka zakończenia realizacji programu, w indywidualnych terminach, w zależności od potrzeb wychowanka, czy też na jego prośbę*”.

Ustalono, iż w badanym okresie, proces usamodzielnienia zakończył wychowanek pod poz. nr 1 w Wykazie. Po zakończeniu realizacji indywidualnego programu usamodzielnienia osoba ta wraz z opiekunem usamodzielnienia i Dyrektorem dokonała oceny końcowej procesu usamodzielnienia. Niemniej przedłożony kontrolującym dokument pn. „*Monitoring/ Aktualizacja/ Ocena programu usamodzielnienia*”, stanowiący **akta kontroli str. 113**, nie został wypełniony w obszarze dotyczącym udzielenia pomocy na kontynuowanie nauki, zagospodarowanie i usamodzielnienie. Kontrolujący w ramach bieżącego instruktażu wskazują na konieczność rzetelnego prowadzenia dokumentacji.

c) Przyznawanie pomocy na kontynuowanie nauki

W okresie objętym kontrolą pomoc na kontynuowanie nauki otrzymało łącznie 18 wychowanków. Natomiast spośród osób, których dokumentację badano, takiej formy pomocy udzielono 3 wychowankom (poz. nr 1, 18 i 20 z Wykazu) **/akta kontroli str. 46-49/**.

Stwierdzono, że w badanych przypadkach, pomoc na kontynuowanie nauki każdorazowo przyznawana była na podstawie pisemnego wniosku **/akta kontroli str. 116-118/**, po zatwierdzeniu IPU – zgodnie z art. 145 ust. 1 ustawy wrispz. W każdym analizowanym przypadku weryfikowany był okres przebywania w pieczy zastępczej, uprawniający wychowanka do przyznania tego świadczenia – o czym mowa w art. 141 ust. 1 ustawy wrispz. Decyzje administracyjne, które poddano analizie, zawierały wszystkie wymagane elementy, o których mowa w art. 107 § 1 Kpa **/akta kontroli str. 119-126/** i zostały skutecznie doręczone.

Wszystkie decyzje podpisane były przez osoby posiadające stosowne upoważnienia Starosty Giżyckiego, które zostały przedłożone zespołowi inspektorów do wglądu.

Decyzje wydawane były zgodnie z żądaniem strony. Wysokość pomocy na kontynuowanie nauki odpowiadała kwocie, określonej w obowiązujących przepisach. Ustalono, iż w przypadkach tego wymagających, dokonywano zmian decyzji, zgodnie z zapisami Obwieszczenia MRPiPS z dnia 24 marca 2024 r. **/akta kontroli str. 127-134/**. Postępowanie w takich sytuacjach PCPR wszczyślało z urzędu.

W okresie podlegającym kontroli nie wydano decyzji odmownej w przedmiocie przyznania pomocy na kontynuowanie nauki.

Wszystkie analizowane postępowania zakończono w terminie określonym w art. 35 § 3 K.p.a.

W jednym spośród analizowanych przypadków (poz. nr 1 z Wykazu), decyzja o przyznaniu pomocy na kontynuowanie nauki została uchylona, na wniosek wychowanka, z powodu zakończenia przez osobę usamodzielnianą nauki **/akta kontroli str. 135-136/**.

Ustalono, iż pomoc na kontynuowanie nauki przyznawana była na czas nauki, którą osoby usamodzielniane realizowały w szkołach. Wychowankowie fakt uczenia się potwierdzali aktualnymi zaświadczeniami o kontynuowaniu nauki, które dostarczali do Centrum, co do zasady na początku każdego semestru **/akta kontroli str. 30/**.

Pomoc na kontynuowanie nauki, stosownie do art. 146 ust. 3 ustawy wripisz, była wypłacana nie dłużej niż do ukończenia przez wychowanków 25 roku życia.

Przedstawione do wglądu elektroniczne wyciągi z przelewów bankowych potwierdziły że ww. świadczenia wypłacano w wysokości określonej w decyzjach i przeleane zostały na wskazane przez wychowanków rachunki bankowe.

W przypadku osoby usamodzielnianej pod poz. nr 20 w Wykazie ustalono, że w październiku 2024 r. wstrzymano jej wypłatę świadczenia na kontynuowanie nauki, które było przyznane decyzją z 04 kwietnia 2021 r., znak PCPR.SPS.SP.5500.3.2021 **/akta kontroli str. 124-126/**.

Zastępca Dyrektora w odpowiedzi na zapytanie o przyczynę wstrzymania pomocy, wyjaśnił, iż „[tu dane wychowanki] *poinformowała telefonicznie dnia 30.09.2024 r. pracownika PCPR, że nie będzie się uczyć w szkole w [tu nazwa miejscowości] (...)*” **/akta kontroli str. 137-138/**.

Ustalono ponadto, że na wniosek wychowanki z 18 marca 2025 r. (data wpływu do PCPR) zawieszono jej pomoc na kontynuację nauki od 1 października 2024 r. do 31 sierpnia 2025 r. w drodze decyzji z 14 kwietnia 2025 r., znak PCPR.SPS.SP.1.2025 **/akta kontroli str. 139-140/**.

Zauważyć należy, że pomimo przerwania nauki w szkole przez wychowankę, Jednostka, po powzięciu tej informacji (we wrześniu 2024 r.), nie wszczęła postępowania w celu zawieszenia pomocy na kontynuację nauki lub uchylecia decyzji przyznającej pomoc na kontynuację nauki, do czego uprawniała ją przepisy art. 151 ust 2 ustawy wripisz.

Zastępca Dyrektora zapytany o przyczynę niewszczęcia postępowania administracyjnego, mającego na celu zawieszenie pomocy na kontynuowanie nauki lub uchylecia decyzji przyznającej tą pomoc wychowance, w związku z przerwaniem przez nią nauki w szkole, wskazał, iż „[tu dane wychowanki] *nie poinformowała konkretnie, że zaprzestaje naukę. Informowała, że nie kontynuuje jej w [tu nazwa miejscowości], a dokumenty ze szkoły przeniesie do Giżycka. W związku z czym pracownik PCPR oczekiwał na taką informację, gdyż wychowanka deklarowała, iż chce się uczyć, by zdobyć wykształcenie, co pomoże jej w znalezieniu zatrudnienia, w związku z czym nie wszczęto postępowania administracyjnego w sprawie uchylecia decyzji przyznającej pomoc na kontynuowanie nauki. (...)*” **/akta kontroli str. 110-111/**.

Z notatki, znajdującej się w dokumentacji osoby usamodzielnianej, o której mowa powyżej, sporządzonej z przeprowadzonej z nią rozmowy telefonicznej w dniu 30 września 2024 r. wynika, iż faktycznie poinformowała ona Centrum, „(...) *że nie będzie uczyć się w [tu nazwa szkoły i miejscowości]*”. W notatce wskazano jednocześnie, że „(...) *sytuacja osobista na chwilę obecną nie pozwala jej na dalszą naukę (...)*” **/akta kontroli str. 109/**.

Wstrzymanie pomocy na kontynuowanie nauki wymaga wydania decyzji administracyjnej (zawierającej uzasadnienie oraz pouczenie o możliwości odwołania się). Nie może nastąpić w sposób nieformalny. Sam fakt przerwania przez wychowankę nauki we wrześniu 2024 r., przemawiał za tym, aby wówczas decyzję przyznającą pomoc na kontynuowanie nauki uchylić, bądź też pomoc tą w drodze decyzji zawiesić.

Biorąc pod uwagę, że w marcu 2025 r. wychowance, o której mowa powyżej, pomoc na kontynuowanie nauki została zawieszona w drodze decyzji administracyjnej, a także fakt wstrzymania wypłaty świadczenia z powodu przerwaniem przez nią nauki, odstąpiono od wydania zalecenia w powyższym zakresie. Niemniej, w ramach bieżącego instruktażu, wskazano Zastępcy Dyrektora, aby kwestie dotyczące pomocy na kontynuowanie nauki regulowane były w formie decyzji administracyjnej, niezwłocznie po podjęciu informacji mającej wpływ na wydatkowanie środków w tym zakresie.

d) przyznawanie pomocy na usamodzielnienie

W okresie objętym kontrolą pomoc na usamodzielnienie otrzymało łącznie 13 wychowanków, w tym 2, których dokumentację poddano analizie (poz. nr 1 i 26 z Wykazu) **/akta kontroli str. 46-49/**. Stwierdzono, że pomoc na usamodzielnienie każdorazowo przyznawana była po zatwierdzeniu IPU – zgodnie z art. 145 ust. 1 ustawy wrispz, na podstawie pisemnego wniosku **/akta kontroli str. 142-143/**. Zgodnie z obowiązującymi przepisami weryfikowano też, czy długość okresu przebywania wychowanka w pieczy zastępczej, uprawniała do przyznania pomocy na usamodzielnienie – stosownie do art. 141 ustawy wrispz. Decyzje administracyjne, które poddano analizie zawierały wszystkie wymagane elementy, o których mowa w art. 107 § 1 Kpa, podpisane były przez Dyrektora, a więc osobę uprawnioną **/akta kontroli str. 144-148/**. Wydawane były zgodnie z żądaniem strony, a wysokość pomocy na usamodzielnienie była zgodna z obowiązującymi przepisami. Ustalono, iż analizowane postępowania zakończono w terminie określonym w art. 35 § 3 K.p.a.

W okresie podlegającym kontroli nie wydano decyzji odmownej na pomoc w zakresie usamodzielnienia.

Ustalono, iż osoba usamodzielniana pod poz. nr 1 z Wykazu, decyzję odebrała osobiście, natomiast w drugim przypadku (wychowanka pod poz. nr 26 z Wykazu), decyzja została wysłana pocztą, za zwrotnym potwierdzeniem odbioru. Dowód jej odebrania znajdował się w dokumentacji.

Na podstawie analizy przedłożonych elektronicznych wyciągów przelewów bankowych, kontrolujący ustalili, iż świadczenia wypłacane były zgodnie z wydanymi decyzjami, i przelane zostały na wskazane przez osoby usamodzielniane rachunki bankowe.

e) przyznawanie pomocy na zagospodarowanie

W badanym okresie Centrum udzieliło pomocy na zagospodarowanie łącznie 18 wychowankom, w tym 8 osób usamodzielnianym, pochodzącym z innych powiatów, które osiedliły się na terenie Powiatu i złożyły wniosek do PCPR o przyznanie tej formy pomocy **/akta kontroli str. 46-49/**.

Osoby wnioskujące o pomoc na zagospodarowanie, których dokumentację analizowano (poz. nr 2, 6 i 26 z Wykazu) posiadały zatwierdzony IPU, o którym mowa w art. 145 ust. 4 ustawy wrispz. W jednym przypadku program ten zatwierdzony był przez Dyrektora PCPR, w drugim - przez Zastępcę Dyrektora, natomiast w trzecim przypadku przez kierownika pcpr (bowiem osoba ta pochodziła z innego powiatu).

W każdym analizowanym przypadku weryfikowano okres przebywania wychowanka w pieczy zastępczej, uprawniający go do otrzymania pomocy na zagospodarowanie, stosownie do art. 141 ust. 1 ustawy wrispz.

Decyzje administracyjne, które poddano analizie zawierały wszystkie wymagane elementy, o których mowa w art. 107 § 1 Kpa, podpisane były przez osoby uprawnione i były skutecznie doręczone **/akta kontroli str. 149-154/**.

Decyzje wydawane były zgodnie z żądaniem strony, poza 1 przypadkiem, o którym mowa poniżej **/akta kontroli str. 155-157/**, a wysokość pomocy na zagospodarowanie odpowiadała kwocie określonej w obowiązujących przepisach. Na podstawie analizy elektronicznych wyciągów przelewów bankowych ustalono, że przyznane świadczenia przelano na wskazane przez osoby usamodzielniane rachunki bankowe.

Pomoc na zagospodarowanie, stosownie do art. 150 ust. 1 ustawy wripsz, była wypłacana przed ukończeniem przez osoby usamodzielniane 26 roku życia.

Ustalono, że osobie usamodzielnianej pod poz. nr 5 w Wykazie, odmówiono udzielenia pomocy na zagospodarowanie **/akta kontroli str. 46-49, 158-162/**.

Zastępca Dyrektora zapytany o przyczynę odmowy wskazał, że „Dyrektor PCPR odmówił pomocy na zagospodarowanie zgodnie z art. 152 pkt 2 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, stanowiącym, że „Przyznania pomocy na kontynuowanie nauki, na usamodzielnienie lub na zagospodarowanie można odmówić w przypadku, gdy (...) osoba usamodzielniana przed osiągnięciem pełnoletności opuściła samowolnie pieczę zastępczą”. Decyzja Dyrektora PCPR została zaakceptowana przez Radcę prawnego (parafka w decyzji). Ustawodawca w art. 140 ust. 1 pkt 1 lit. c) ustawy postanowił, że pomoc na zagospodarowanie przyznaje się osobie opuszczającej po osiągnięciu pełnoletności placówkę opiekuńczo-wychowawczą. Z dokumentów wynika, że [tu dane osoby usamodzielnianej] będąc wychowanką placówki opiekuńczo-wychowawczej, umieszczoną w Młodzieżowym Ośrodku Wychowawczym, samowolnie opuściła MOW przed ukończeniem 18 roku życia i nie powróciła do MOW, ani do placówki (...) **/akta kontroli str. 52-53/**.

Kontrolujący przyjęli wyjaśnienia Zastępcy Dyrektora, bowiem znalazły one potwierdzenie w przedłożonej dokumentacji.

f) udzielanie pomocy w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych

Z informacji ujętych w Wykazie osób wynika, że PCPR, w okresie podlegającym kontroli nie świadczyło pomocy w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych **/akta kontroli str. 46-49/**. Zastępca Dyrektora poinformował, że „(...) Powiat Giżycki ma podpisane porozumienie z Gminą Wydminy, dot. mieszkania chronionego. W okresie objętym kontrolą nikt nie wnioskował o umieszczenie [w tym mieszkaniu]. W ramach pomocy w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych przyznawana jest również pomoc na zagospodarowanie. Pomoc w wynajęciu pokoju/stancji często udzielana jest jeszcze w placówce lub rodzinie zastępczej. Część usamodzielnianych [osób] pomimo możliwości zamieszkania samodzielnie, nadal przez jakiś okres zamieszkuje w rodzinach, pozostając w dobrych relacjach z dotychczasowymi opiekunami.

Organizowane jest też wsparcie rzeczowe w ramach zasobów własnych, np. pozyskanie, transport i wniesienie mebli itp.(...)” **/akta kontroli str. 163-164/**. Zastępca Dyrektora nadmienił jednocześnie, iż w okresie podlegającym kontroli nie zgłoszono potrzeb w zakresie umieszczenia w mieszkaniu chronionym oraz Jednostka bezpośrednio nie pozyskała mieszkania dla wychowanka.

W analizowanej dokumentacji faktycznie brak było wniosków wychowanków do PCPR o udzielenie pomocy w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych.

g) udzielanie pomocy w uzyskaniu zatrudnienia

Na podstawie informacji Dyrektora, ujętych w Wykazie osób **/akta kontroli str. 46-49/** ustalono, że w okresie podlegającym kontroli Centrum nie udzielało wychowankom pomocy w uzyskaniu zatrudnienia.

Zastępca Dyrektora Jednostki zapytany dlaczego w okresie objętym kontrolą nie świadczone wychowankom pomocy w tej formie, wskazał, że „(...) Wychowankowie informowani są o konieczności zarejestrowania się w PUP celem poszukiwania zatrudnienia, a także pozyskania ubezpieczenia zdrowotnego. Prowadzone są w tym zakresie rozmowy. Udzielane są informacje co do dokumentów wymaganych do rejestracji. Praca poszukiwana jest przez Wychowanków na otwartym rynku pracy, nie dysponujemy miejscami pracy dedykowanymi osobom usamodzielnianym. W latach wcześniejszych zdarzały się sytuacje przyjmowania na staż do PCPR (...)” **/akta kontroli str. 163-164/**. Zastępca Dyrektora poinformował, że w związku z tym, iż Centrum bezpośrednio nie pozyskało zatrudnienia osobom usamodzielnianym w badanym okresie, w Wykazie wskazano, iż takiej pomocy nie świadczyło **/akta kontroli str. 163-164/**.

W dokumentacji osób usamodzielnianych, którą poddano badaniu, brak było wniosków o udzielenie pomocy w uzyskaniu zatrudnienia.

h) zapewnianie pomocy prawnej i psychologicznej

Z danych ujętych w Wykazie wynika, iż w Jednostce w badanym okresie, osobom usamodzielnianym nie świadczone także pomocy prawnej i psychologicznej **/akta kontroli str. 46-49/**.

Zastępca Dyrektora PCPR w odpowiedzi na pytanie kontrolujących o przyczynę nieudzielania powyżej wskazanej pomocy poinformował, iż „W okresie objętym kontrolą świadczone pomoc w formie wsparcia psychologicznego i prawnego. W PCPR zatrudnionych jest dwóch psychologów oraz osoba po prawie na stanowisku inspektor. Ponadto w PCPR mieści się nieodpłatna pomoc prawna. Nie było natomiast osób usamodzielnianych chcących skorzystać z tej pomocy. (...) Wychowankowie są informowani o możliwości skorzystania w PCPR z nieodpłatnych porad prawnych, psychologicznych, a także pedagogicznych, doradcy zawodowego i pytani o chęć skorzystania z w/w pomocy. Udzielenie pomocy jest możliwe w każdym momencie, gdy zgłoszone zostanie takie zapotrzebowanie. W rozmowach są sugestie pracownika, co do podjęcia konkretnych konsultacji, (...) jednak decyzja należy do Wychowanka. Ponadto osoby uczące się mają możliwość korzystania z pomocy psychologicznej i pedagogicznej na terenie szkoły i zgłaszają, że korzystają. W okresie objętym kontrolą 1 osoba zgłosiła potrzebę skorzystania z pomocy psychologa, w związku z czym została zapisana (...)” **/akta kontroli str. 163-164/**.

Fakt informowania wychowanków o możliwości skorzystania z pomocy, o której mowa powyżej znalazł odzwierciedlenie w analizowanej dokumentacji osób usamodzielnianych **/akta kontroli str. 165/**.

i) inne formy wsparcia

Zastępca Dyrektora kontrolowanej Jednostki poinformował, że wychowankowie w PCPR, poza możliwością skorzystania z bezpłatnych porad psychologa i prawnika, mogą korzystać ze wsparcia pedagoga oraz doradcy zawodowego. Ponadto z przekazanych informacji wynika, że w okresie objętym kontrolą, udzielano pomocy w pozyskaniu i transporcie mebli oraz dowiezieniu wychowanka na egzamin **/akta kontroli str. 30/**.

Zastępca Dyrektora wskazał, iż w badanym okresie, Centrum nie organizowało szkoleń dla opiekunów usamodzielnienia oraz grup wsparcia dla opiekunów i wychowanków **/akta kontroli str. 31/**.

7. Pozostałe ustalenia

Kontrolujący ustalili, iż Centrum weryfikowało sytuację osobistą, dochodową i majątkową wychowanków, o której mowa w art. 144 ustawy wrispz. Weryfikacji tej dokonywano na podstawie oświadczeń osób usamodzielniających się **/akta kontroli str. 166-167/**.

UWAGI I WNIOSKI

Na podstawie przeprowadzonych czynności kontrolnych wnioskować można, że PCPR w badanym okresie realizowało ustawowe zadania w zakresie pomocy i wsparcia osobom usamodzielnianym, o które wnioskowali wychowankowie oraz wypłacało im należne świadczenia pieniężne w wysokości zgodnej z obowiązującymi przepisami.

ZALECENIA POKONTROLNE

W związku z niestwierdzeniem nieprawidłowości i uchybień w kontrolowanym zakresie, odstępuje się od wydania zaleceń pokontrolnych.

POUCZENIE

Stosownie do § 14 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 21 sierpnia 2015 roku w sprawie przeprowadzania kontroli przez wojewodę oraz wzoru legitymacji uprawniającej do przeprowadzania kontroli (Dz. U. z 2015 r., poz. 1477) do wystąpienia pokontrolnego przysługuje prawo wniesienia zastrzeżeń na zasadach określonych w art. 197d ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Termin na wniesienie zastrzeżeń wynosi 7 dni od dnia otrzymania wystąpienia pokontrolnego.

Kierownik kontrolowanej jednostki może w każdym czasie wycofać złożone do wystąpienia pokontrolnego zastrzeżenia. Wycofane zastrzeżenia pozostawia się bez rozpatrzenia.

Z up. WOJEWODY WARMIŃSKO-MAZURSKIEGO

Piotr Duda

ZASTĘPCA DYREKTORA

Wydziału Polityki Społecznej

Zespół kontrolujących:

Agnieszka Brzozowska - główny specjalista

Katarzyna Stefanowska - główny specjalista